

#hazhozjonamuzeum

A SZÁZADFORDULÓ MŰVÉSZETE: SZIMBOLIZMUS, SZECCESSZIÓ

Az európai századforduló művészete
A szecesszió építészete

A szecesszió építészete: Lechner Ödön

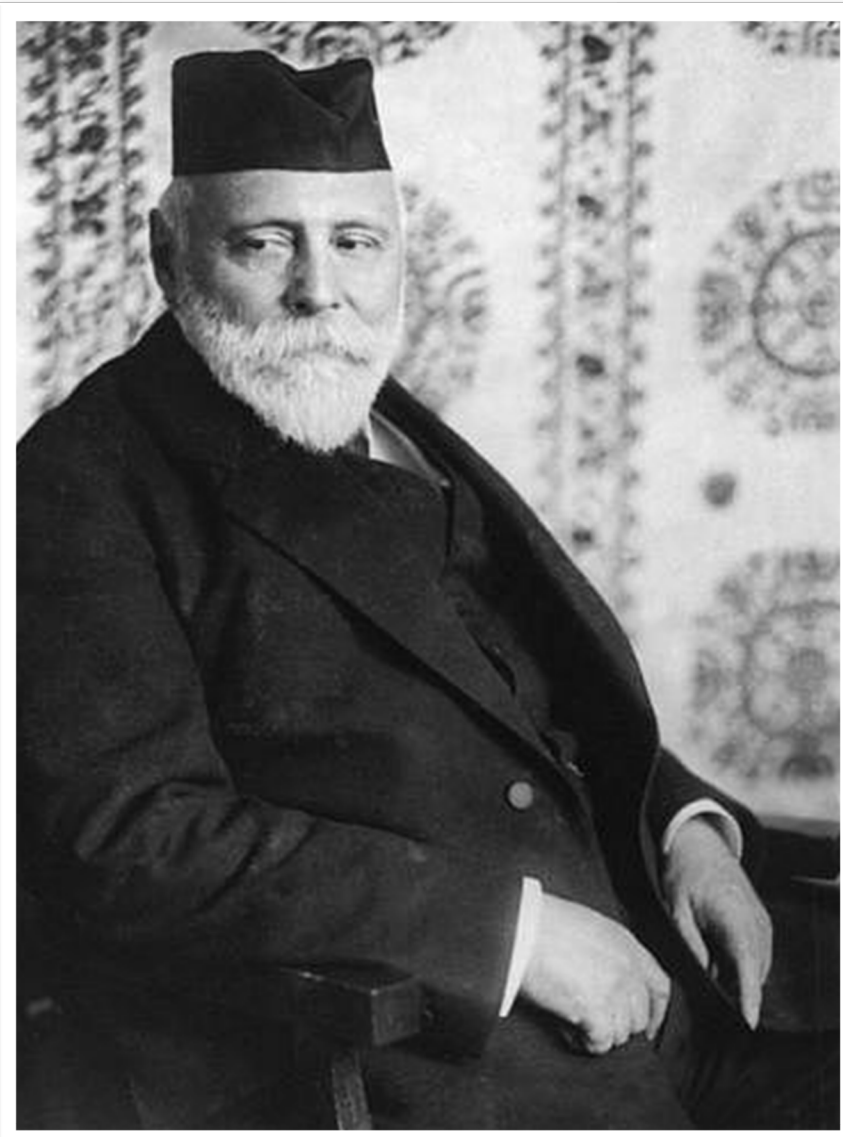

Háttér

A századfordulót szerte a világon a **gyökeres megújulás igénye** jellemezte. A fejlődő iparosodás, a polgárság gazdasági megerősödése és befolyásának megnövekedése új igényeket támasztott. Új nagyvárosok jöttek létre, új épülettípusokra volt szükség: pl. lakóházak, bérpaloták, szállodák, éttermek, kávéházak, cukrászdák, közparkok, gyógyfürdők, bankok, áruházak, múzeumok, egyéb középületek. Felébredt a kultúra és a környezet általános megújításának vágya. Ezt a vágyat és szükségletet beteljesítve jött létre az „**új stílus**”, amely a 19. századi akadémizmussal (az akadémiákon tanított régi stílusok másolása: neoklasszikus, neogótikus, neoreneszánsz, stb.) szemben a letűnt stílusok utánzásával való szakítást hirdette, a természetben kereste az ihletet, és akárcsak a tárgyak, az épületek vonatkozásában is az egyediséget, az új, művészi formanyelvet kereste. Mindemellett az építészek az épület külseje, környezete és belső kialakítása közötti maximális összhangra törekedtek, így épületeik sajátos **összművészeti alkotások** lettek. Jellegzetes, a századforduló környékén épült szecessziós épületek emelkedtek a világ sok nagyvárosában.

Hazánkban az első és a későbbi követők számára példamutató építész, aki egységesen e stílusban alkotott: **Lechner Ödön**.

1. Lechner életútja

Lechner Ödön Pesten született **1845**-ben, és az időközben Budapestté vált fővárosban halt meg **1914. június 10**-én. Halálának napját magyar kezdeményezésre 2014-ben a Szecesszió Világnapjának nyilvánították, és évente megünneplik a világ nagyvárosaiban.

Lechner bajor származású **polgárcsaládban** született, édesapja, Lechner János eredetileg ügyvéd volt, de az apai nagyapától örökölt régi téglagyárat is ő vezette és fejlesztette. Az ifjú Lechner alap- és középfokú tanulmányait Pesten végezte, és már fiatal korától érdeklődött a művészetek iránt. 1866–1868-ig a **Berlini Építészeti Akadémián** tanult. 1868-ban megnősült, felesége Primayer Irma. Két fiuk született, egyikük, ifj. Lechner Ödön örökölte édesapja művészvénáját, ám ő festőművész lett.

A fiatal építésztanonc Berlinben Pártos Gyulával és Hauszmann Alajossal együtt tanult, majd 1868–1869-ben hosszabb tanulmányutat tett **Itáliában**. 1874–1878 között **Franciaországban** élt és alkotott, 1879-ben pedig **Angliában** járt. Az építészet megújításának vágya már ekkor felébredt benne, de miután hazatért és **Pártos Gyulával** együtt építészirodát nyitott, még a kor általánosan elfogadott, historizáló (a régi, történeti korstílusok másolásán alapuló) stílusban alkotott (szegedi Városháza, Milkó-ház, Balettintézet).

1. Lechner életútja

Az 1880-as évek elején kötött barátságot **Zsolnay Vilmoossal**, akivel 1889-ben ismét Angliába utazott. Érdeklődése ekkor fordult az iparművészet felé, különösen a keleti díszítőművészet nyűgözte le. Zsolnayval tanulmányozták a keleti kerámiákat, majd Lechner kifejezetten a **perzsa díszítőművészetre** figyelt. A neves néprajzkutató **Huszka Józseffel** is ekkor kezdődött a barátsága, és a keleti díszítések után, illetve mellett egyre inkább a **régi magyar motívumok** felé fordult. Annál is inkább, mert akárcsak Huszka, Lechner is hitt abban a korabeli felfogásban, mely szerint a magyarok eredete Keleten, a török népek között keresendő.

Lechner a művészet megújítását egy **sajátosan magyar** (keleti és népművészeti elemekből ötvözött) stílus megteremtésével akarta elérni. „Önálló magyar formanyelv nem volt, hanem lesz.” – mondta. És mindent meg is tett annak érdekében, hogy legyen. Az 1890-es évektől egészen haláláig alkotott épületei és tervei mind az új, „**magyaros szecesszió**” stílusában készültek, pl. Országos Magyar Iparművészet Múzeum és Iskola, kőbányai Szent László-templom, Postatakarékpénztár, Magyar Földtani Intézet, kecskeméti Városháza, stb.

Lechner újszerű alkotásait a korabeli közönség **vegyes** érzelmekkel fogadta. A közízlés nem kedvelte túlságosan (ez általánosan jellemző a szecesszióra, és nemcsak hazánkban, hanem világszerte). A művészek kisebb csoportja, a fiatalok és újító szelleműek azonban lelkesedtek érte. 1900-ban a Képzőművészek Egyesülete „Nagy Aranyéremmel” tüntette ki; és nemzetközileg is elismerték, amikor 1911-ben egész életművéért kapott aranyérmet a római Nemzetközi Építészeti Kiállításon. A fiatal nemzedékből számos követője akadt, sokan tartották mesterüknek (pl. Maróti Rintel Géza, Lajta Béla, Kőrössy Albert Kálmán, Komor Marcell). Törekvéseit, elméleti írásait, tanulmányait máig nagy jelentőségűnek tartja az építészettörténet, és a mai oktatásban is helyet kapnak.

1.1 Iparművészeti Múzeum

A 19. század folyamán az egyedi, minőségi, művészi használati tárgyakat előállító iparág egyre magasabb rangra emelkedik, egyre elismertebbé, művészetté válik. E folyamat eredményeként világszerte olyan új elméleti művek születnek, amelyek leírják ezt a művészeti ágat, jeles mestereit immár nem pusztán kézműveseknek, hanem valódi művészeknek ismerik el, elméletét és gyakorlatát tanítják, legszebb példáit pedig „a köz okulására, példaként” bemutatják. **Először Londonban** (Victoria and Albert Museum, 1857), majd az angol példát követve szerte a világon a közgyűjteményekből kiválnak az iparművészeti alkotások, és ezeknek megfelelő, új bemutató épületeket emelnek.

A budapesti Magyar Királyi Iparművészeti Múzeumot a londoni és a bécsi intézmények után, Európában harmadikként, **1872**-ben alapították. A következő csaknem két évtizedben létrehozták az alapgyűjteményt. E gyűjteményt a Magyar Nemzeti Múzeum anyagából elkülönített „egyetemes régiségek”, nagy hazai cégek és neves személyiségek ajándékai, valamint a korabeli világkiállításokon vásárolt anyag adta, és kezdetben a Nemzeti Múzeum folyosóin állították ki. A növekvő műtárgyállomány végül szükségessé tette egy önálló múzeumépület felépítését, amelynek terveire 1890-ben írt ki pályázatot a kormány. A bírálóbizottság a sok színvonalas pályamű közül **Lechner Ödön és Pártos Gyula „Keletre magyar!”** jellegű tervét hirdette ki győztesként, a konkrét megbízáshoz azonban csak hosszas vitákat és áttervezést követően, 1893-ban jutottak hozzá. Az építkezés 1893–1896-ig tartott. Az épület zárókő-letételi ünnepségén, **1896. október 25-én** maga az uralkodó, Ferenc József is jelen volt, ám a befejezés és a belső kialakítás még egy évet váratott magára, így a nagyközönség 1897 őszén vehette birtokba az iparművészet új palotáját.

LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

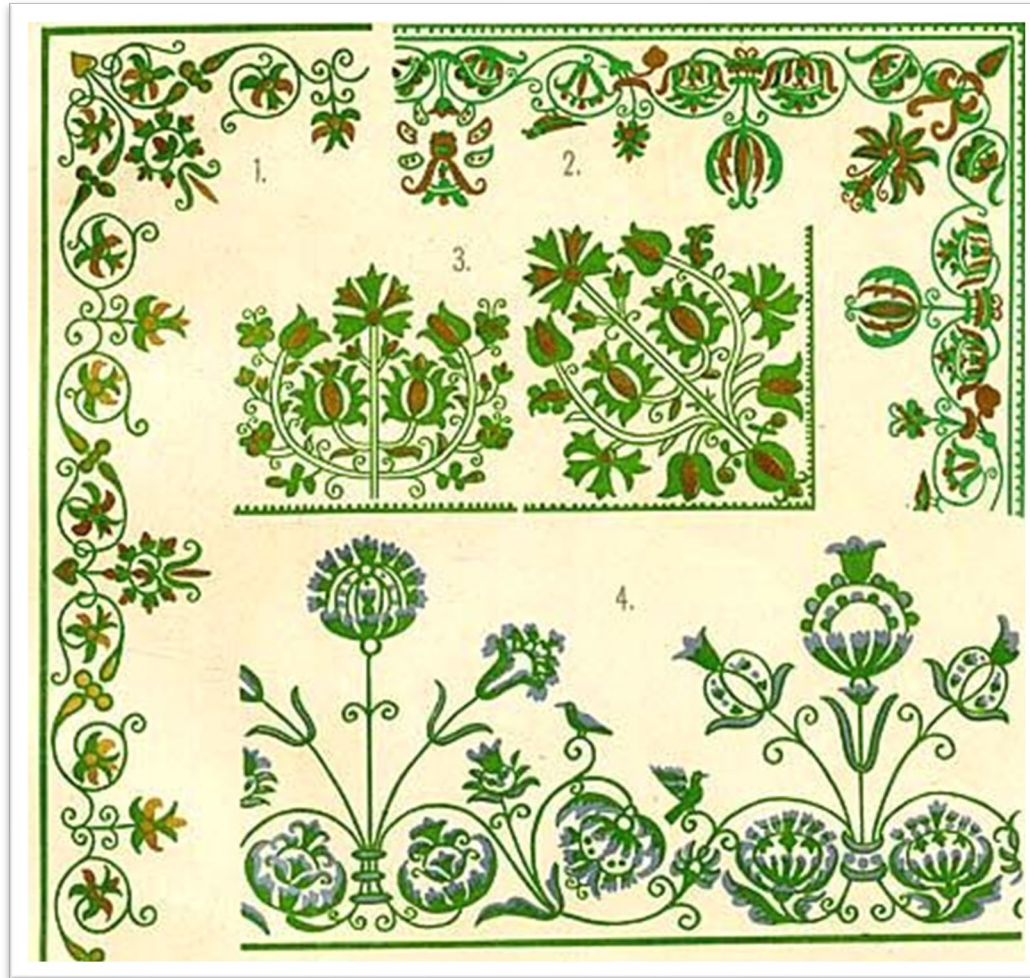
1.1 Iparművészeti Múzeum

LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

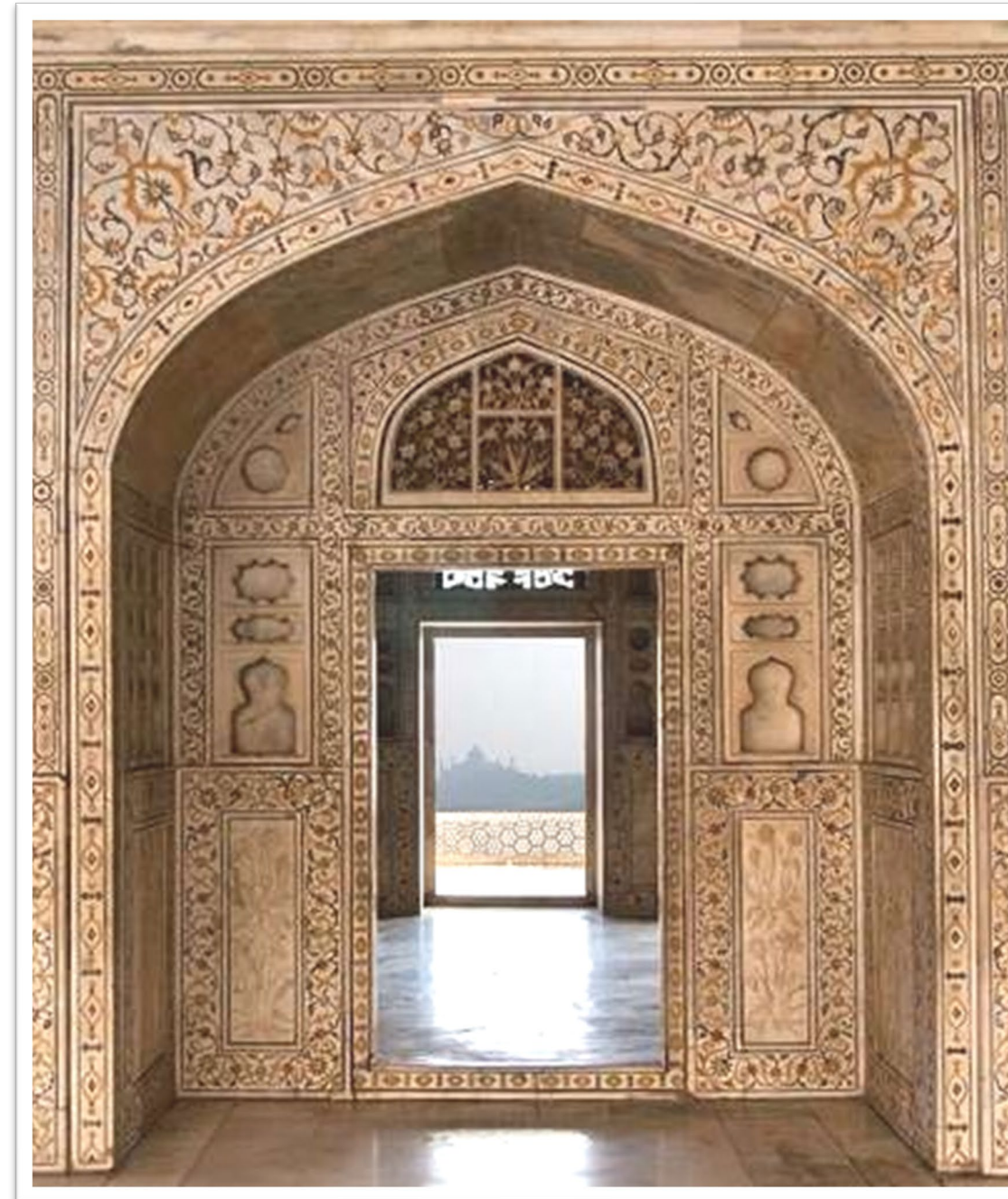
Az európai szecesszió kiemelkedő épületének számító palota építészeti megoldásai különlegesek: kívülről hatalmas, színes kupola borul az épületre, mely belüli keleti pompát idéző architektúrával, továbbá kétszintű árkádsorral övezett nagy üvegcsarnokkal fogadja a látogatót. A díszes, hatszögletű előtérből egy kis szélfogón át egy minden irányban nyitott aulába lépünk, melynek megvilágítását egy belső, színes, három emelet magasban nyíló tetőablak (ún. opeion) biztosítja. Az indiai Vörös Erőd díszes szamárhátíveit idéző belső tér ma ragyogó fehéren tárul elénk, de eredetileg az ívek és a köztük pompázó virágdomborművek mind festettek voltak. Színes díszítőfestést kapott a mennyezet egy része, sőt a csarnok üvegtetejének alsó része is: ma már szinte elképzelhetetlen színorgiában pompáztak itt a magyar népművészetből (szűrőkről, úrihímzéses terítőkről, népi viseletekről) vett virágok, kisebb madarak, szívek. (Éppen e színpompa miatt azonban a korabeli közízléssel nem kimondottan találkozott az épület, sokan bírálták Lechnert, sőt, élete vége felé már ő maga is „kissé harsánynak” találta művét.)

Az épület magyaros ornamentikával gazdagon díszített előterét, külső-belső kerámiaburkolatát, pirogránit elemeit és tetőzetét a világhírű pécsi **Zsolnay gyár** állította elő, a kovácsoltvas elemeket **Jungfer Gyula**, a belső szobrászati díszítést **Oppenheimer Ignác**, a színes üvegablakokat **Róth Miksa**, a berendezés bútorait, az ajtókat-ablakokat **Thék Endre** készítette. E művészekkel, akik a századforduló összes jelentős fővárosi középületén dolgoztak, Lechner szinte élete végéig gyakran dolgozott együtt, de itt, első közös művükön, alkotásaik harmóniája szinte páratlan.

1.1.1 Iparművészeti Múzeum – analógiák

Magyar szűrhimzések motívumai
Huszka József: A magyar ornamentika története, Budapest, 1898, XLVIII. tábla

Tadz Mahal
A belső kerámiadísz részlete
India, Agra, 1632–1653

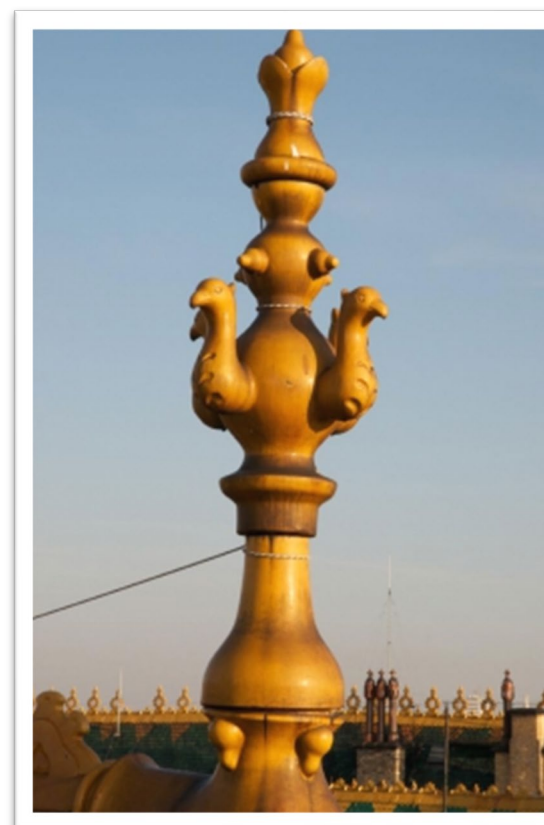
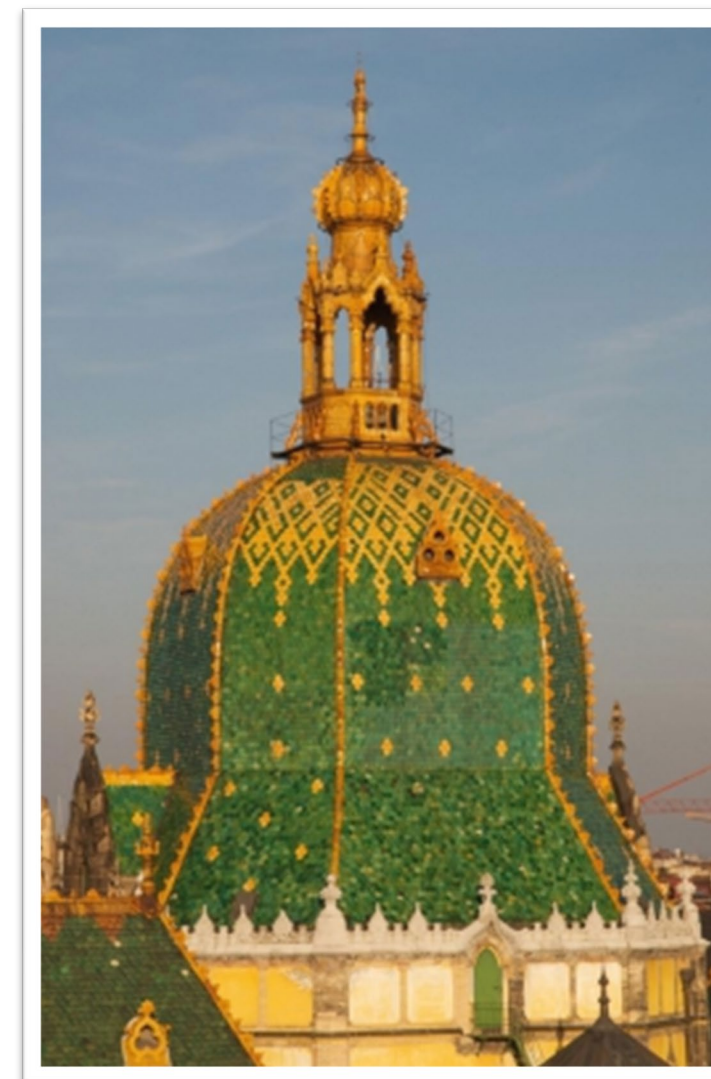
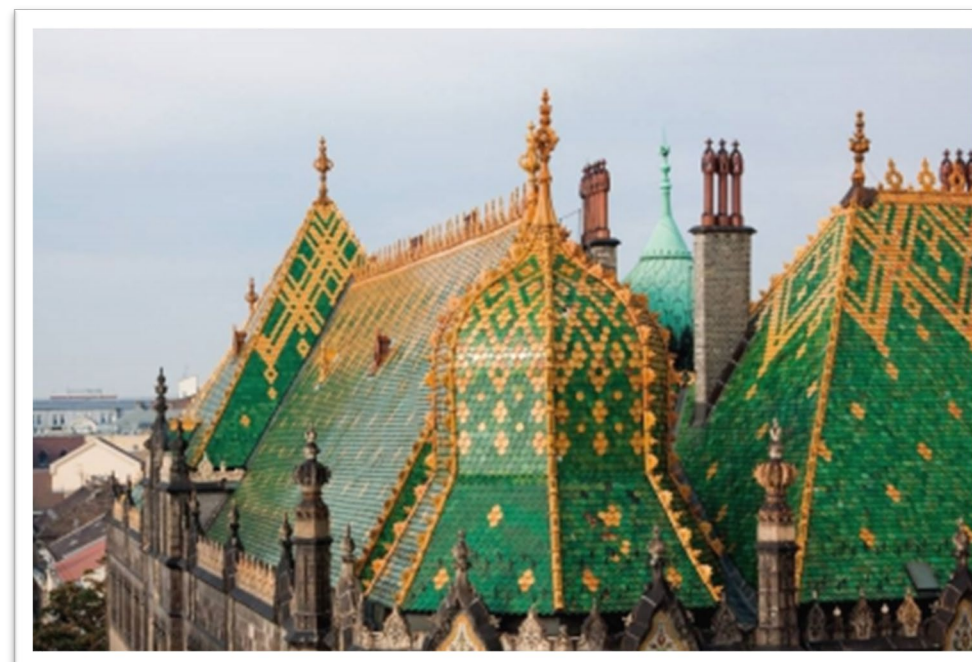

Iparművészeti Múzeum
Az előcsarnok mennyezeti kerámiadíszének részlete
Budapest, 1890–1897

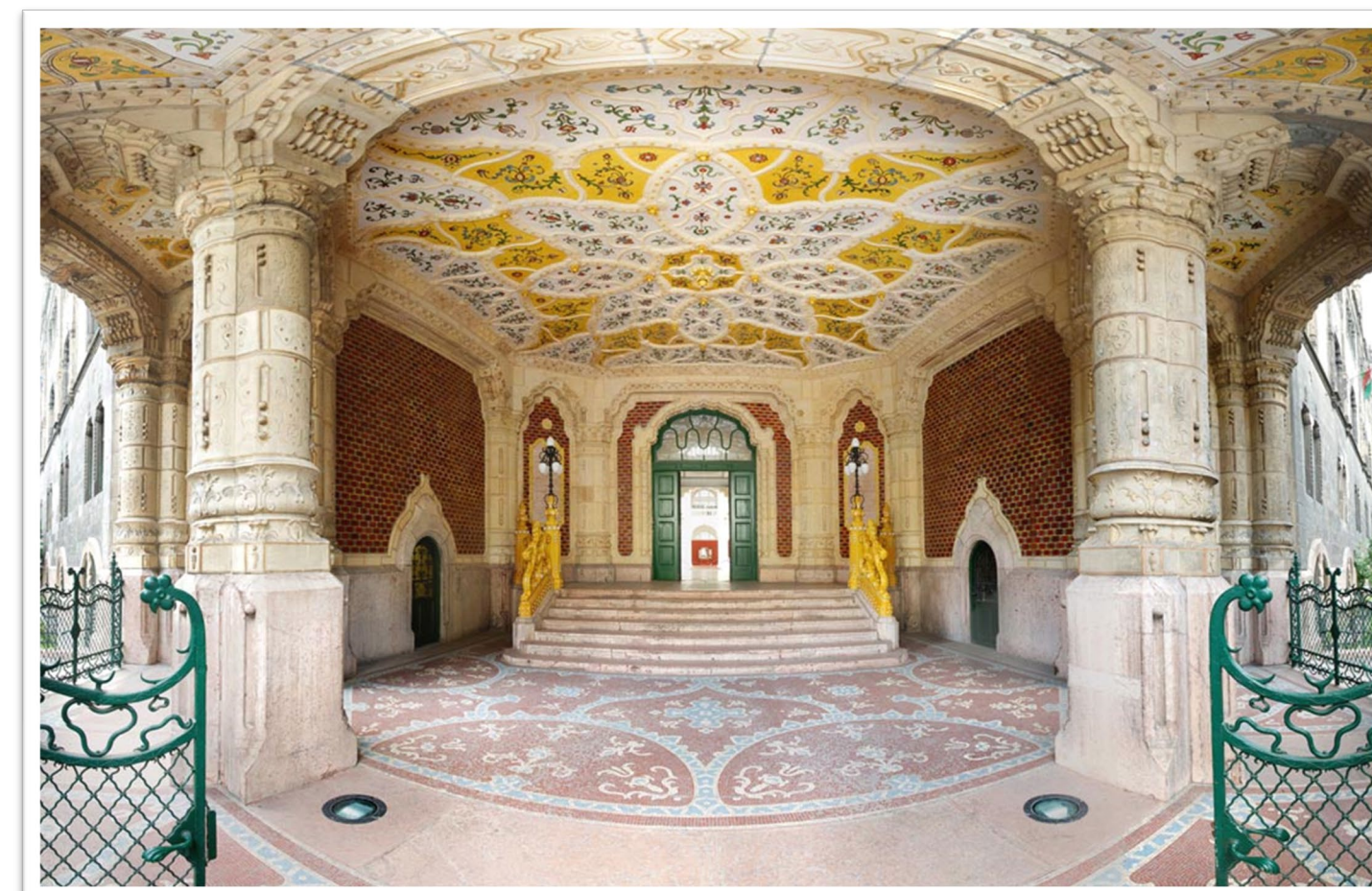
1.1.2 Iparművészeti Múzeum – külső

Iparművészeti Múzeum
Építészeti terv: Lechner Ödön és Pártos Gyula
Épületkerámiák: Zsolnay Vilmos
Budapest, 1890–1897

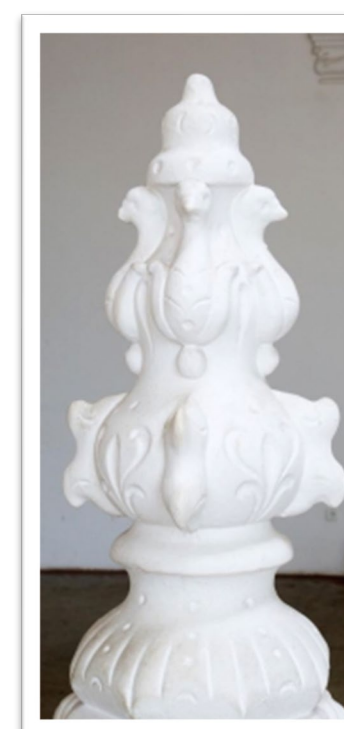
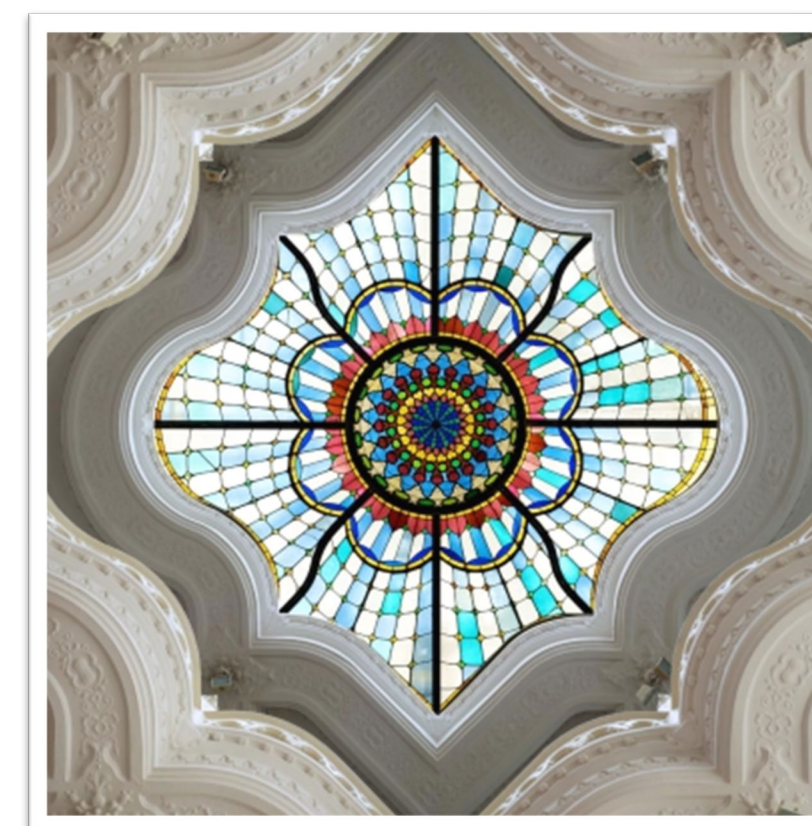
Iparművészeti Múzeum
A külső díszítések részletei

1.1.3 Iparművészeti Múzeum – belső

Iparművészeti Múzeum, belső
Terv: Lechner Ödön és Pártos Gyula
Budapest, 1890–1897

Iparművészeti Múzeum
A belső díszítések részletei

1.2 Szent László Római Katolikus Plébániatemplom, Kőbánya

Lechner egyetlen nagyszabású egyházi épületét sokan a korábbi munkáihoz hasonló, eklektikus stílusúnak tartják, mivel alapformái és szerkezete a gótikus építészet elvei szerint készült. Ennek több oka is van. A mester angliai és franciaországi útjain behatóan tanulmányozta a gótikát, emellett a kor általános felfogása szerint ez a stílus illetleg legjobban egy ilyen jelentős egyházi épülethez. Továbbá a kőbányai templomhoz korábban Barcza Elek, a főváros mérnöki hivatalának vezetője készített neogótikus terveket, és ezeket Lechnernek fel kellett használnia.

A háromhajós, kereszthajós, bazilikális felépítésű templom főhomlokzatán egy hatszög alakú, magas nagytorony ugrik előre, amelynek földszinti része a főbejárat felé nyitott előcsarnokot alkot (ez az előtér több Lechner-épületen is megfigyelhető, fontos sajátosság). A nagytorony jobb és bal oldalán elhelyezett két kápolnán szerényebb kialakítású két kistorony látható. Számos szárnymű, kisebb tornyok, magas üvegablakok, kecses szobrok egészítik ki a látványt. Az épület – neogótikus jellege miatt – karcsúnak és égbe törőnek tűnik. A részletformák és díszítések azonban számos reneszánsz, magyaros és keleti (perzsa) motívumot tárnak elénk. Az épület színpompája már önmagában keleties. Belső díszében a magyar népi ornamentika köszön vissza. Vörös téglát a Lechner család kőbányai téglagyárában készítették, a mázas cserepeket és a pirogránit elemeket pedig a pécsi Zsolnay gyárban alkotta meg Zsolnay Vilmos. A mozaikok és az üvegablakok Róth Miksa munkái. A belső szobrászati díszítést Oppenheimer Ignác, a vasmunkákat Jungfer Gyula alkotta. A berendezést ezúttal nem Thék, hanem Marhenke Vilmos készítette, de összességében elmondhatjuk, hogy Lechner ezen alkotásán is a kor legjobb mestereivel dolgozott együtt.

Az épületet egy egységként, ösztönművészeti műalkotásként felfogó szellem jegyében Lechner a külső kialakítástól kezdve a belső díszítéseken át egészen a berendezésig mindent megtervezett, és minden mindennel harmóniában van – ez adja az épület különleges, szecessziós jellegét és kiemelt helyét az európai művészet történetében

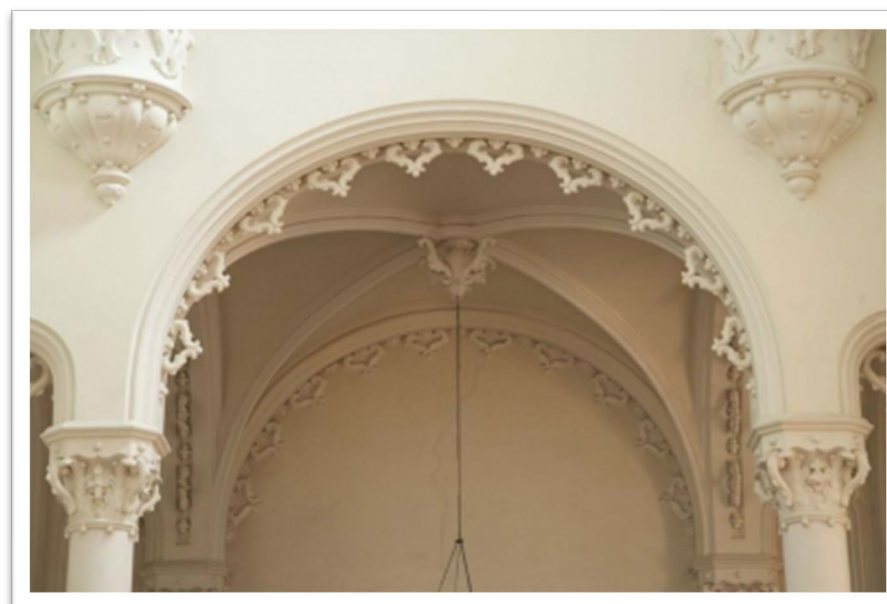
LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

1.2.2 Szent László-templom

Szent László-templom
Terv: Lechner Ödön és Pártos Gyula
Budapest, Kőbánya, 1891–1897

Szent László-templom
Részletek

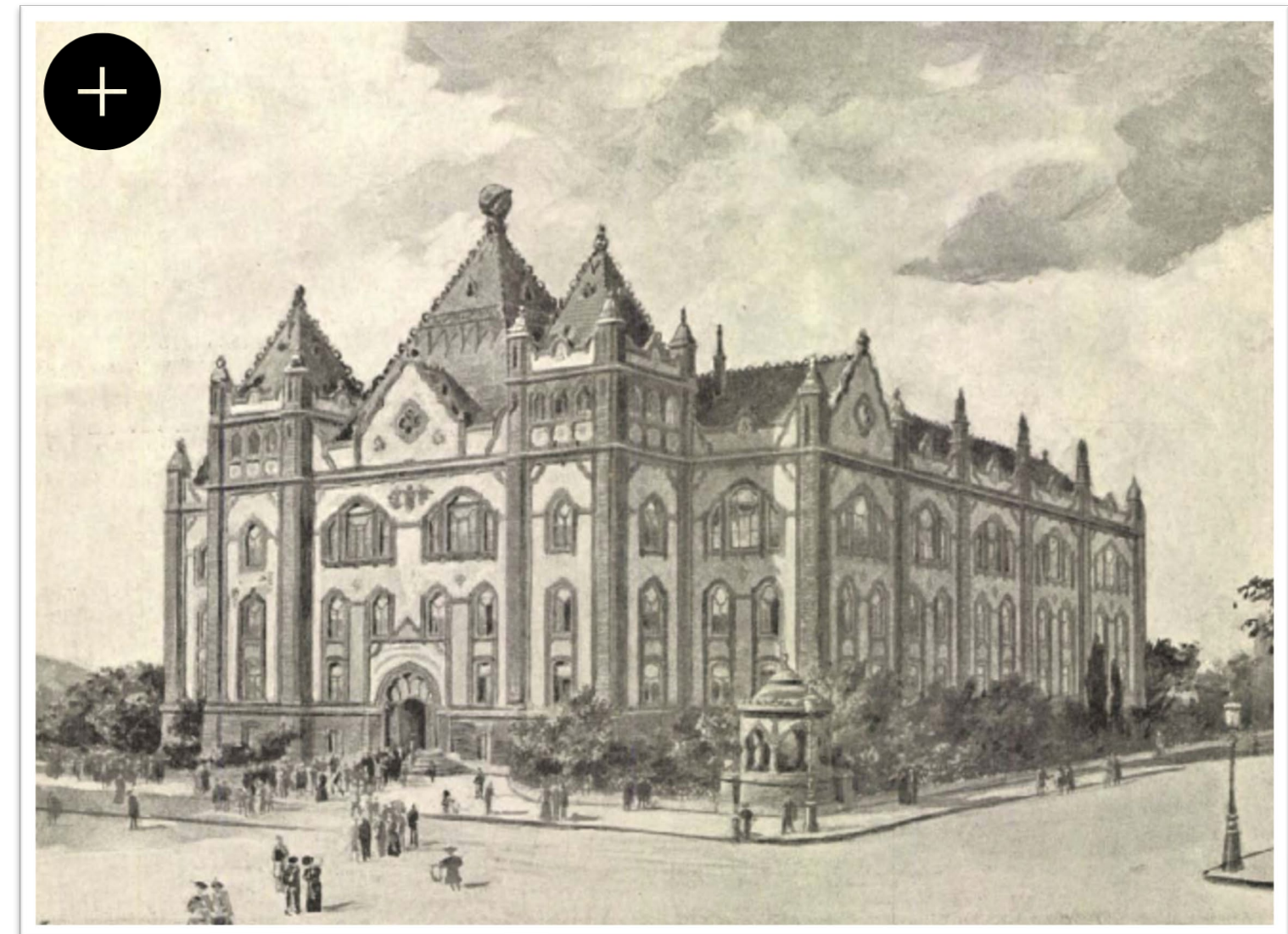

1.3. Földtani Intézet

LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

A főváros által adományozott telekre 1896 őszén írt ki tervpályázatot a Földművelésügyi Minisztérium, melynek célja a M. K. Földtani Intézetet befogadó épület kialakítása volt. Sok pályamű érkezett be, és a többség nem a Lechner-tervet támogatta, ám a döntést hozó bizottság mégis neki adta a megvalósítás jogát. Hivatalos leírása szerint „szabadon álló, keleti tájolású, négyszögletes belső udvart körülvevő, kétemeletes, magasföldszintes, szecessziós középület”. A homlokzat közepén hat-tengelyes rizalit ugrik előre, a középén nyíló kapuhoz íves lépcsősor vezet. Eredetileg az intézet második emeletén helyezkedtek el a múzeumi kiállítótermek. Ennek a résznek a dísztermét világítják meg a főhomlokzat központi részén nyíló hármás ablakok. A központi rész magas sátoortetőt kapott. A mázas cserepeket és a pirogránit elemeket, akárcsak a korábbi épületeknél, itt is Zsolnay Vilmos készítette, az üveglakokat Róth Miksa, a szobrászati díszítést Oppenheimer Ignác, a vaselemeket Jungfer Gyula.

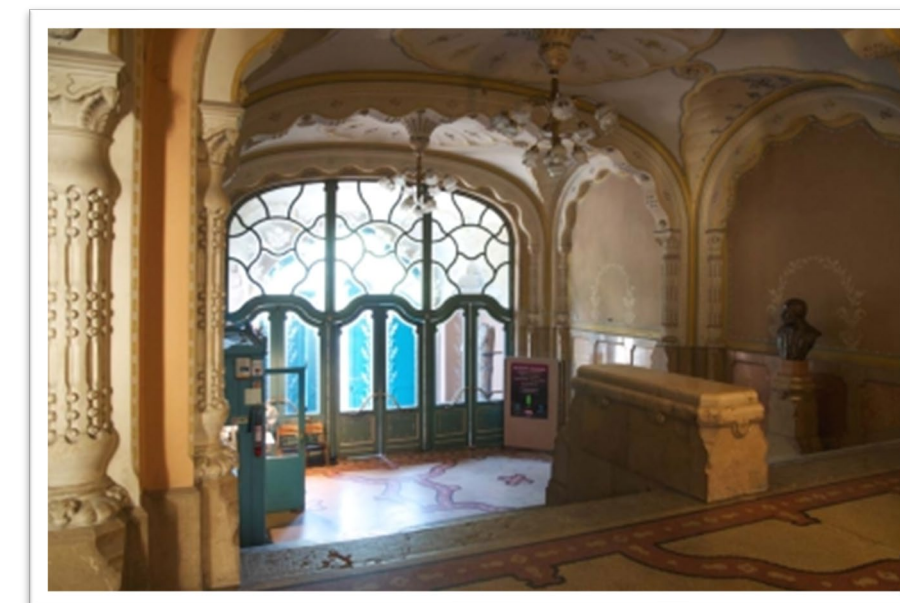
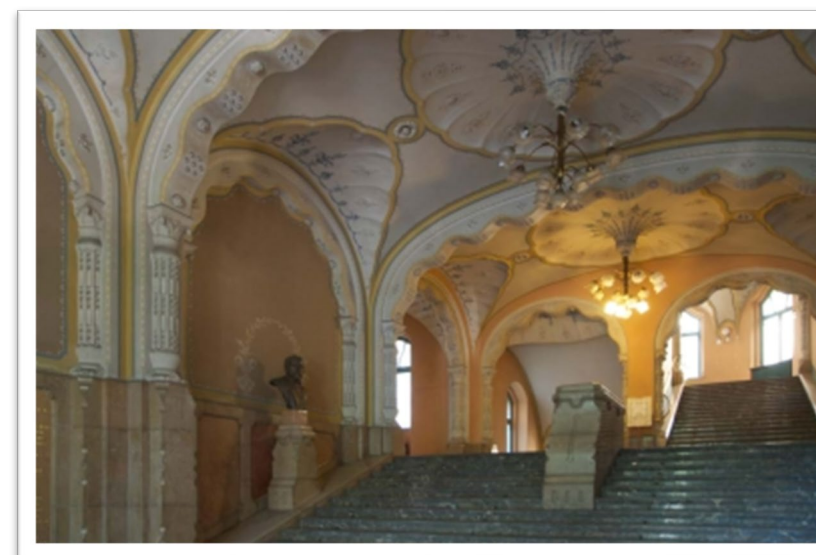
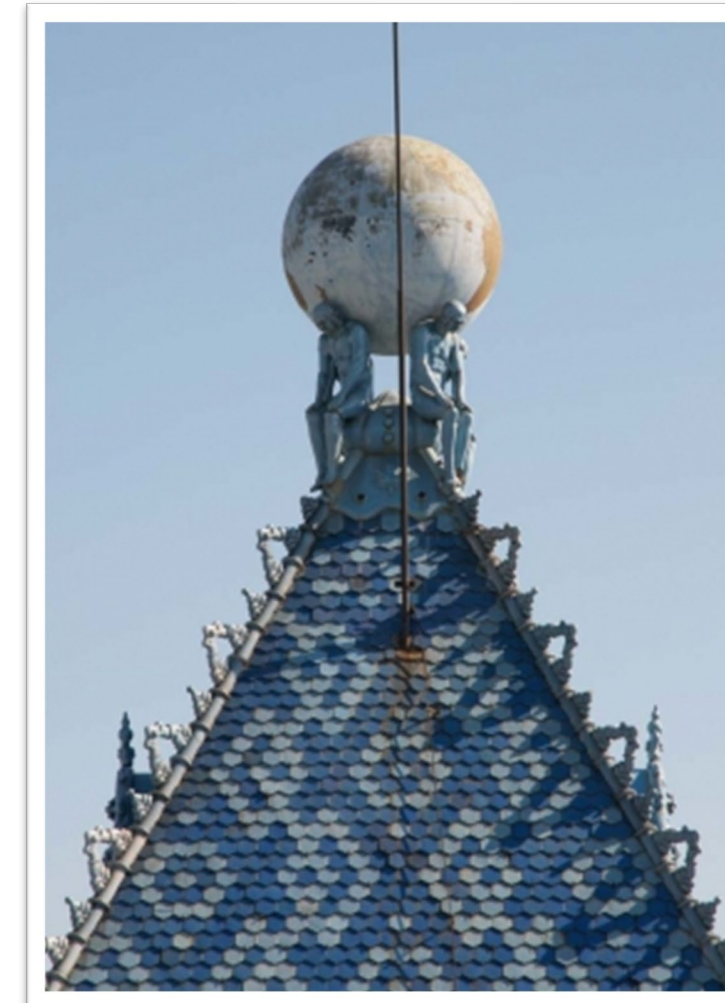
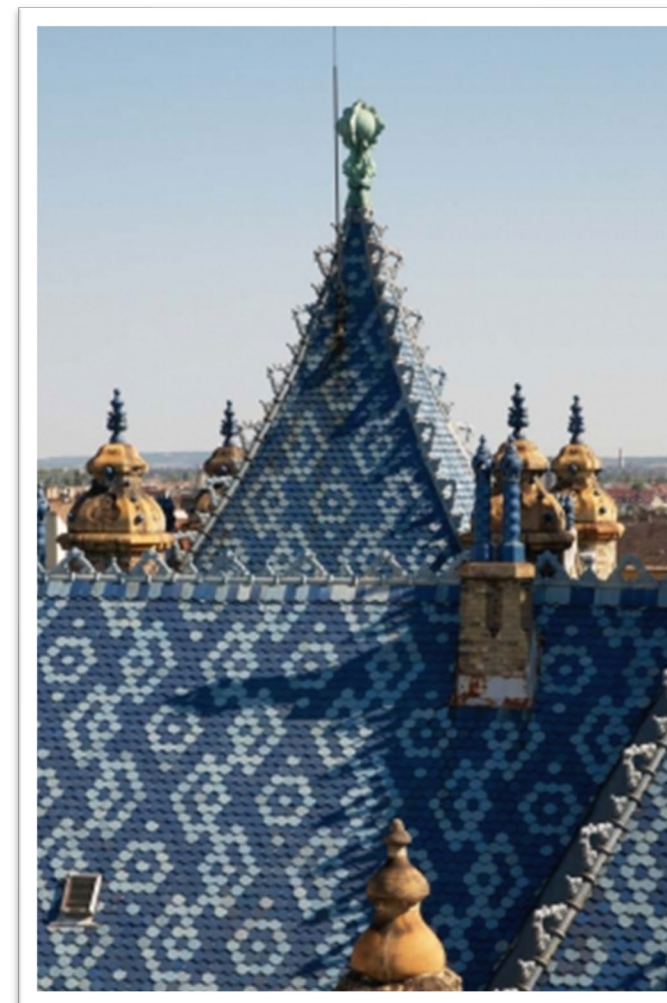
Az épületdíszek alapszínei ezúttal a kék különböző árnyalatai. Az épület belső díszei ismét a magyar népművészetből vett elemek, főleg növények, nyíló tulipánok, rózsák, margaréták és szívek. A külsőn megjelenő szobrok itt is az épület funkciójához igazodnak: ahogyan a múzeum szobrai a művészeteket, a templom díszei angyalokat és szenteket, a Földtani Intézet ékei növényeket mintáznak; a középdísz magas sátoortetejének csúcsán pedig négy megfáradt férfi ül, vállukon hordva a hatalmas földgömböt. A tető „csipkés” széle, az ablakok íves vonalai, a belsőben a hullámzó lépcsőkorrlátok, a padló és a mennyezet díszítményei, mind-mind a francia és a spanyol szecesszióra olyannyira jellemző íveket, hullámokat vonultatják fel, az eredmény pedig egy érdekes, harmonikus, dinamikus egység.

1.3.1 Földtani Intézet

Földtani Intézet
Terv: Lechner Ödön
Budapest, 1897–1899

Földtani Intézet
Részletek

1.4. Postatakarékpénztár

Az 1800-as évek végének gazdasági fellendülésével az országos bankhálózat is fejlődni kezdett, 1895-ben létrejött a Magyar Királyi Postatakarékpénztár. Központi épületének megtervezésére 1900 elején írt ki pályázatot a kereskedelemügyi miniszter. A pályázat botrányt kavart, mivel az első és a harmadik díjat Berczik Gyula nyerte, aki a posta saját építészeként nem is lehetett volna résztvevő. Lechner Ödön és Baumgarten Sándor terve kapta a második díjat. A szakma nyomására a nyertes építészek számára újabb fordulót biztosítottak, melyben Lechner Ödönék tervét választották.

Lechner ezt az épületet *Önéletrajzi vázlatában* a szecesszióval együtt említi. A szecessziót modern mozgalomnak nevezi, mely segítette szakmai felszabadulásában. Az ehhez kapcsolódó időszak vajúdasaként határozza meg a Postatakarékpénztár és a Földtani Intézet épületét. Az épület fő jellemzői, mint a síkban tartott homlokzat, a pártázatos attika, a téglakeretek és a kerámia díszítés az Iparművészeti Múzeumon már megfigyelhetők, itt azonban mindegyik jellemző erősebb hangsúllyal, egyedibb hangvételben jelenik meg. Éppen ezért ezt az épületet tartják Lechner életműve és egyben a magyar szecesszió csúcsának.

LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

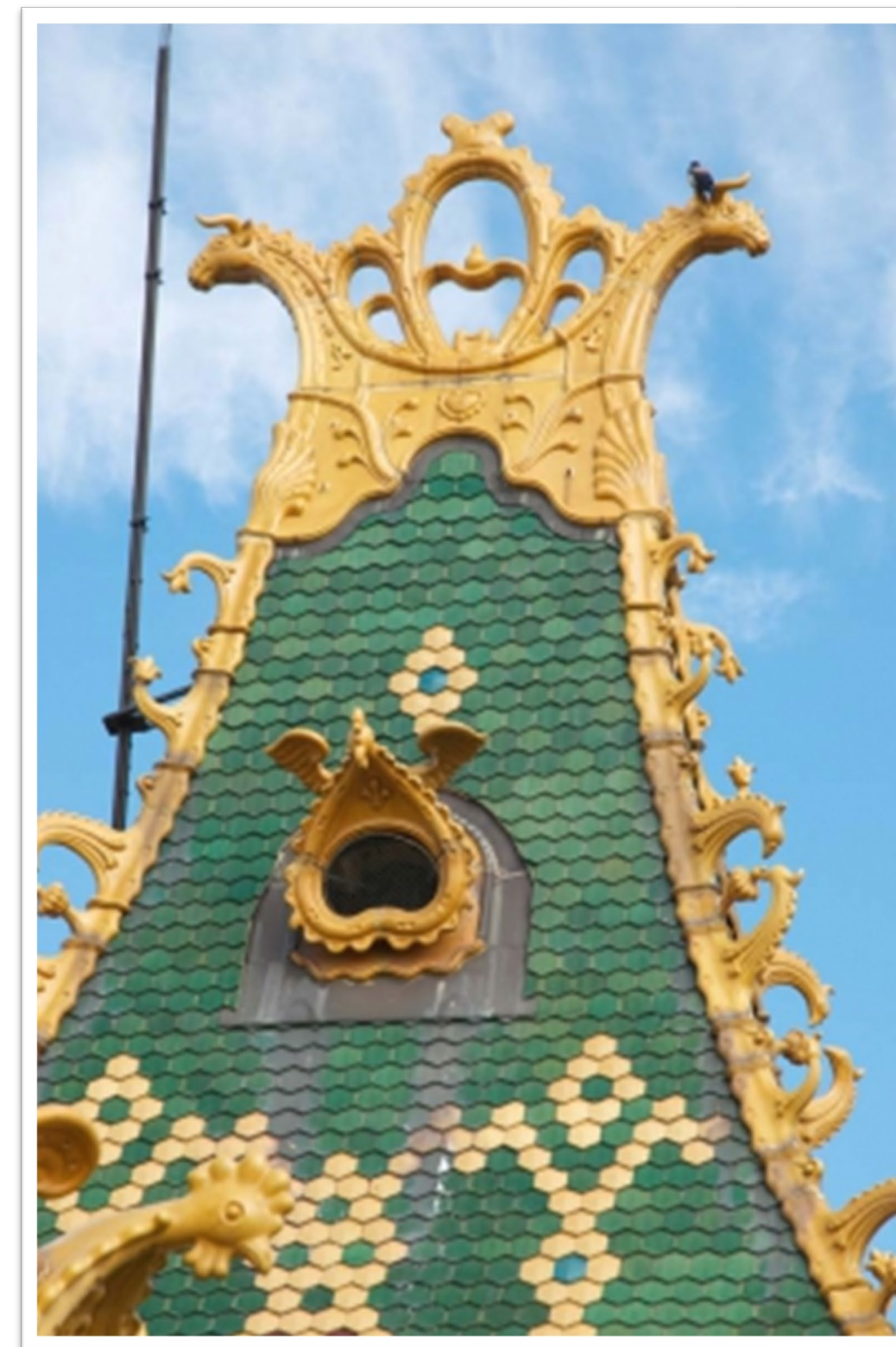

1.4. Postatakarékpénztár

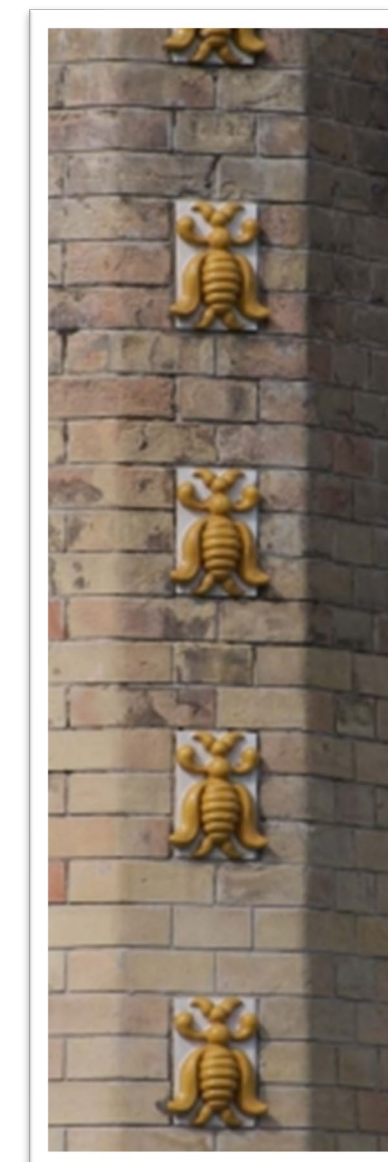
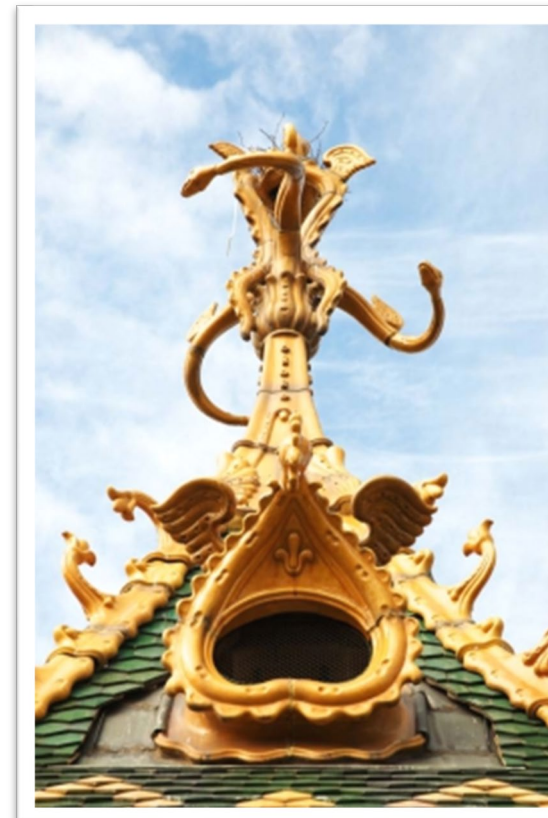
Az épület számára kijelölt telek meglehetősen szűkös volt, ezért Lechner magas, tömbszerű épületet tervezett, melyet részletmegoldásai tesznek egyedivé. A főhomlokzat tengelyét magas oromfal és kiugró tetőrész hangsúlyozza. A homlokzatokon körbefutó, ívelt vonalvezetésű pártázatot népművészeti eredetű Zsolnay-épületkerámiák ékesítik. A homlokzatokat és sarkokat díszítő, nyolcszögletű oszlopok tetejére viszont az indiai művészetből kölcsönvett díszek, szárnyas kígyóalakok kerültek. A tető ismét zöld-sárga, és ismét a Zsolnay gyár alkotása, érdekes gerincdíszekkel, itt-ott kihajló madárfejekkel. A középső, legmagasabb sátor-tetőn egy érdekesség: két bikafej fog közre egy középső ovális díszet. Ez a két bikafej pontos, felnagyított mása a nagyszentmiklósi kincs egyik arany ivóedényét díszítő állatmotívumnak.

E palota más jellegzetes díszei ismét a funkcióból erednek: az aranysárga méhkasok és méhek a gyűjtögetés, a gazdagság és a takarékoság szimbólumaiként kerültek fel az épületre. Lechner kedvelt motívuma, a hatszögletű elemekből összeálló ún. méhsejt motívum is fontos szerepet kapott itt, a nagy pénztárcsarnok feletti üvegboltozatot sok-sok ilyen méhsejtből (hatszögletű üreges üvegtéglákból) állította össze. A korabeli források szerint mind látványra, mind technikailag lenyűgöző kupola a második világháború alatt sajnos teljesen elpusztult. Szépen megújult külseje és belső kialakítása azonban máig őrzi Lechner kiforrott stílusát, a magyar szecessziót.

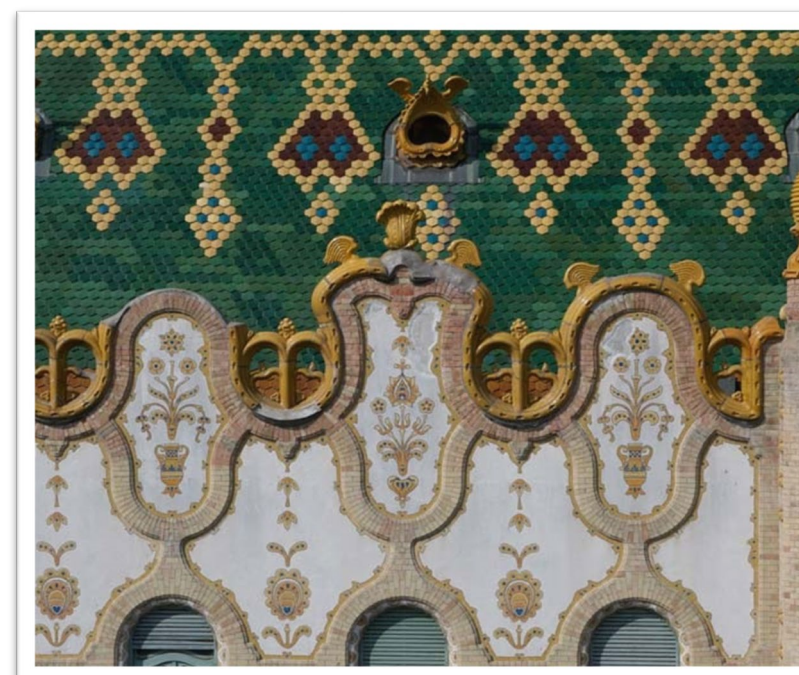
LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

1.4.1 Postatakarékpénztár

Postatakarékpénztár
Terv: Lechner Ödön
Budapest, 1899–1901

Postatakarékpénztár
Részletek

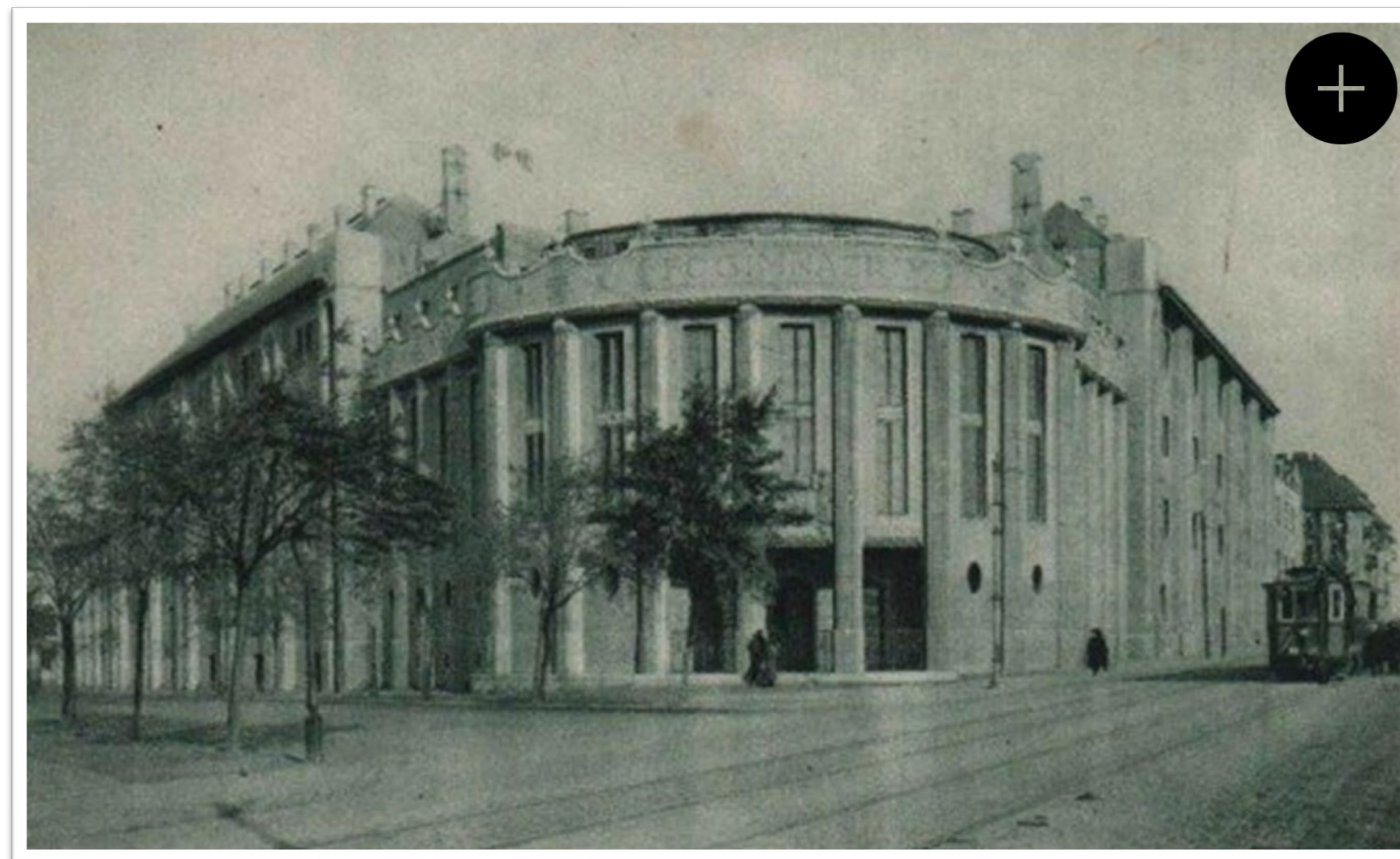

1.5. Szent László Gimnázium, Kőbánya

A gimnázium épülete 1914–1915 között épült Lechner Ödön és Vágó József terveinek alapján, szecessziós stílusban. Az adott terepviszonyok itt is érdekesek voltak. A Kőrösi Csoma Sándor út és az Ónodi utca mellett húzódó két háromemeletes szárnyat egy íves sarokszárny kapcsolja össze, így az épület összetett alaprajzú. Földszintjén egy nyitott előcsarnok, míg fölötte két emeletnyi magasan a jellegzetes ablakkal megvilágított díszterem található. Az oldalszárnyakban kaptak helyet a tantermek – az épület, mint Lechner minden épülete, maximálisan megfelel funkciójának.

Az épület dekorációjában több helyen megjelenik Lechner Ödön monogramja, azonban valószínű, hogy a mester halála után befejezett épület inkább Vágó József terveinek alapján készült. Néhány díszítés még szecessziós, az épület arányait meghatározó elemek, pillérek, oszlopok, ablakkiosztások viszont a geometrizáló, klasszikus letisztulás irányába mutatnak, szoros kapcsolatban Vágó József tízes években készült munkáival. Az egyes falfelületek stukkó és műkő növényi díszítése is inkább rokon az ekkor épült budai Grünwald-villa oszlopainak domborműveivel, mint a Lechner-követők szürmotívumokat alkalmazó ornamentikájával. Ez az épület a késői szecesszió és a korai art deco szép példája.

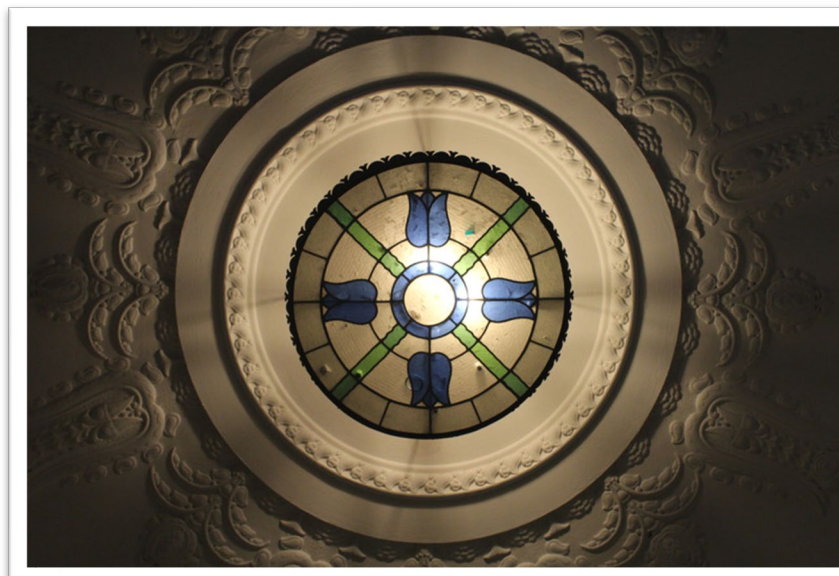
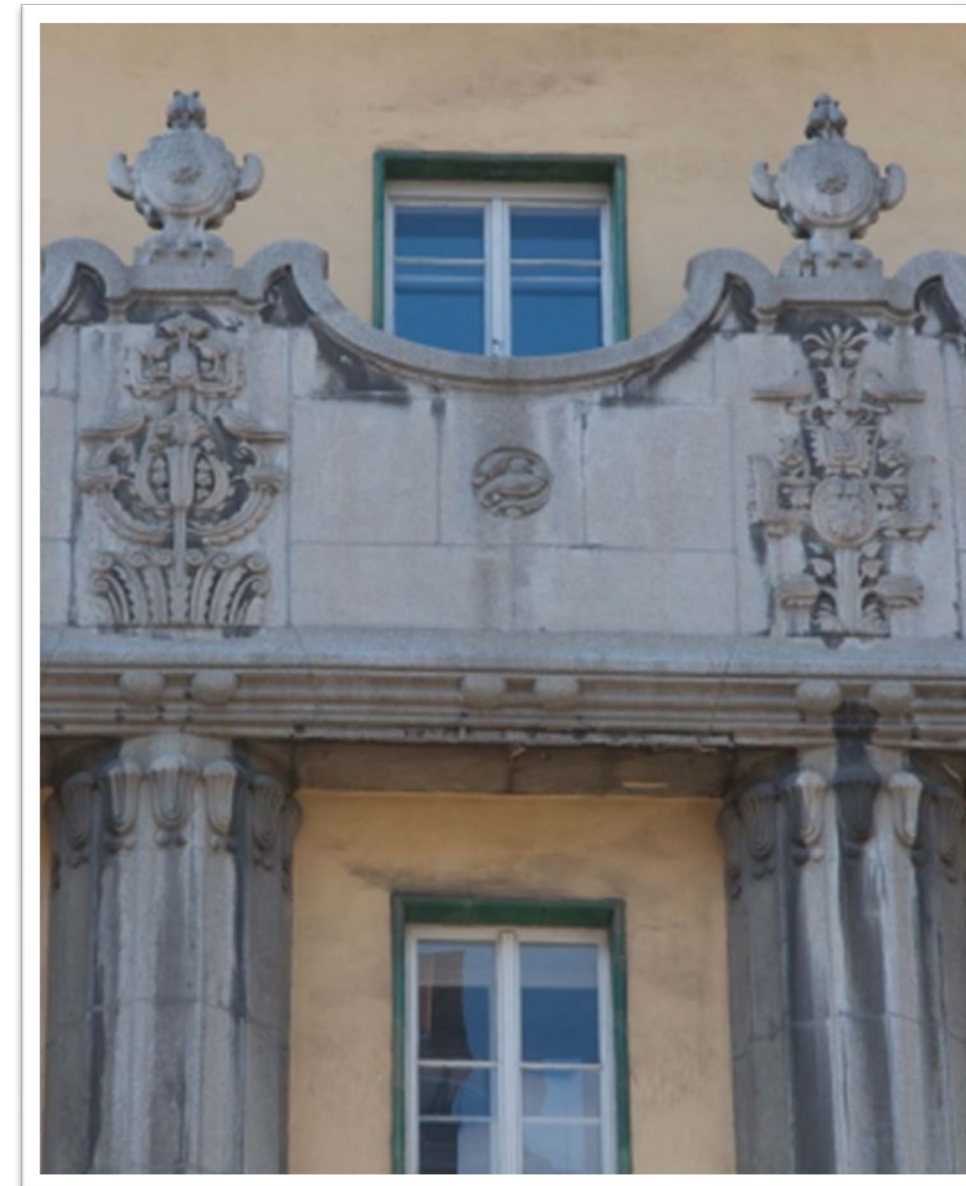
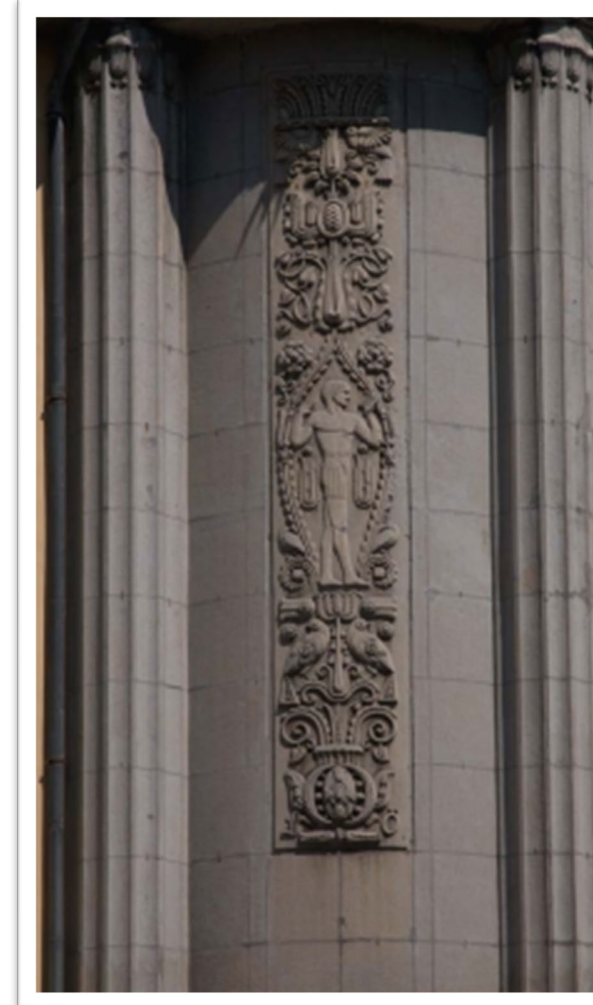
LECHNER FŐVÁROSI MŰVEI

1.5.1 Szent László Gimnázium

Szent László Gimnázium
Terv: Lechner Ödön és Vágó József
Budapest, 1913–1915

Szent László Gimnázium
Részletek

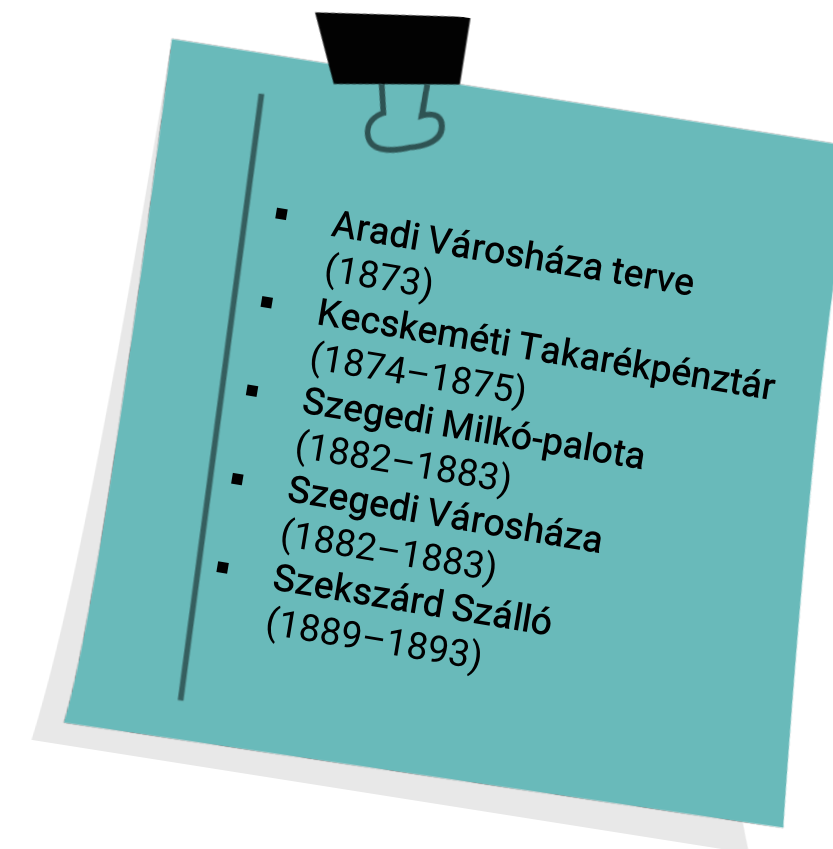
1.6. Kecskeméti Városháza

Lechner és Pártos pályázaton nyerte el a városháza építésének megbízását 1890-ben. Az épület egyes részeinek kiképzésében hasonlóságot mutat a vele közel egy időben épült Iparművészeti Múzeummal. Ide sorolható többek közt az attikafal pártázatos kiképzése (bár ez a fal itt jóval magasabb), a homlokzatot függőlegesen osztó pillérek alsó szakaszának lefelé szélesedése, a tagolt tető (bár a Zsolnay-cserepek itt barnák), az ajtók fűrészelt megmunkálása. A részletek együttese azonban gótikus és felvidéki reneszánsz stílusjegyekkel átítatott összképet ad, melyet az magyaráz, hogy a tervezők egyik kiindulási pontja a felvidéki városházák típusa volt. A belső díszítés és a berendési tárgyak is Lechner tervei szerint készültek el, tele népművészeti (főként alföldi) elemekkel. Az épület belső téralkotásában előremutató a lépcsőtér kialakítása. Lechner Ödön itt valósította meg először a különböző terekbe, térrészekbe való átlátást a falak, illetve a földem áttörésével (ezt a falazáson belüli vasszerkezet tette lehetővé), melynek keleties változata az Iparművészeti Múzeum lépcsőtérrel egybekötött többszintes előcsarnoka is. Az épületet a magyar vidéki szecesszió egyik gyöngyszemének, a „nemzeti stílus megteremtése” folyamatában pedig egy kivételes példának tartjuk.

LECHNER VIDÉKI MŰVEI

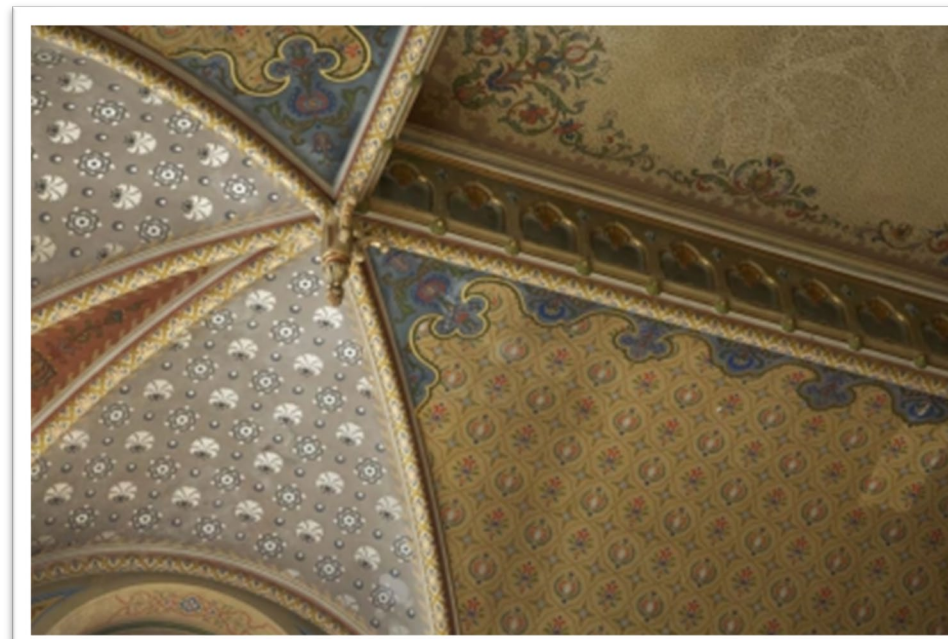
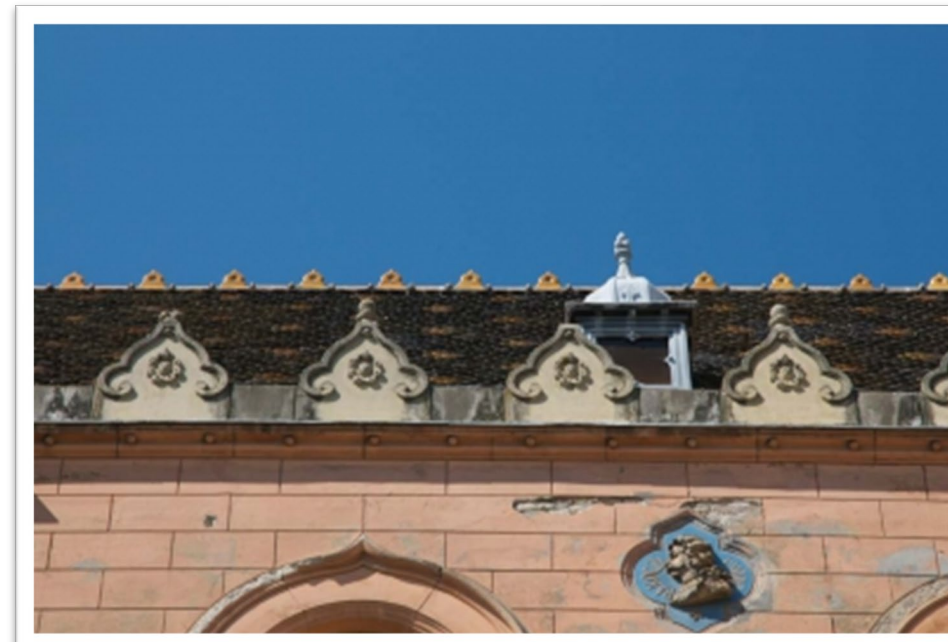
Lechner korai vidéki épületeinek közös jellemzője – akárcsak korai pesti épületeinek – az útkeresés. Általában eklektikus stílusúak, mivel a fokozatosan kialakuló új elveket és elemeket vegyíti a korábban elfogadott és követendő neostílusokkal.

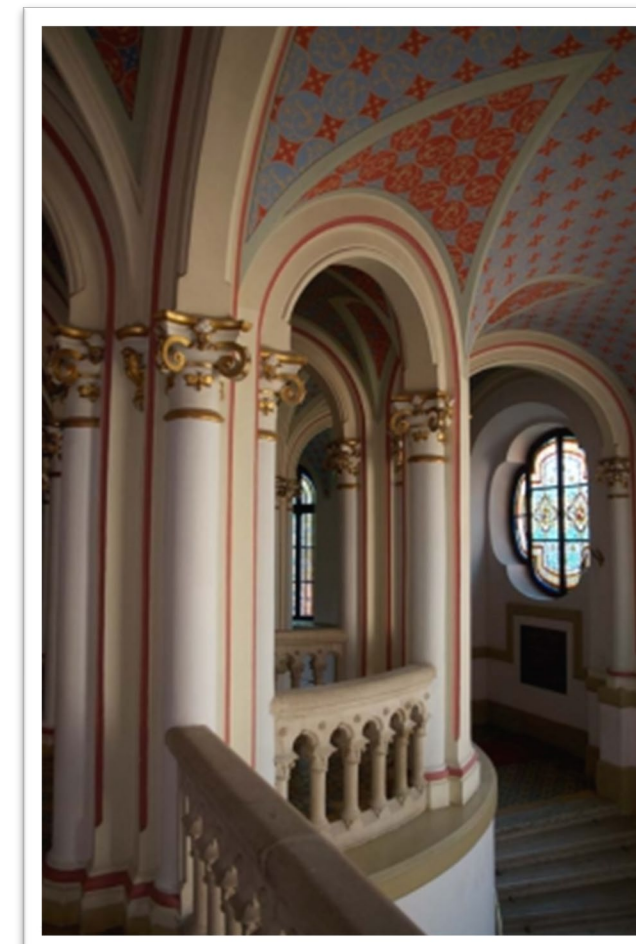
1.6.1 Kecskeméti Városháza

Kecskeméti Városháza
Terv: Lechner Ödön
1890–1896

Kecskeméti Városháza
Részletek

Szecesszió építésze

Fogalomtár

- **szecesszió:** a századforduló művészeti stílusa
- **iparművészet:** egyedi, különleges, művészi dísz tárgyakat és használati eszközöket alkotó művészeti ág
- **építészet:** bármely épületnek célszerű megépítése; szorosabb értelemben – mint építő művészet – az építés művészete a formai szépség törvényei szerint, mely a szerkezetek alakját esztétikailag és logikailag helyesen használja föl, és azokba életet önt
- **eklektikus:** görög eredetű szó, jelentése: különböző elemekből, stílusokból összeválogatott, vegyes
- **magyaros:** a magyar népművészet, magyar múlt, magyar mondakör elemeiből vett
- **naturális:** természetű
- **stilizált:** a formákat leegyszerűsítő
- **neostílusok:** neoklasszikus, neoromán, neogótikus, neoreneszánsz, neobarokk, neorokokó. A névben szereplő régi stílusok (pl. klasszikus, gótikus, reneszánsz, stb.) művészeti elveit felelevenítő, újraalkotó stílusok összefoglaló neve.
- **pirogránit:** az 1870-es évektől kezdődő, Zsolnay Vilmos nevével fémjelzett folyamatos kísérletek és fejlesztőmunkák legnagyobb öröksége az a három találmány, mely minden szakember és laikus szemében a Zsolnay névhez kötődik: a Zsolnay-porcelán, az eozin és a pirogránit. Utóbbi kettőt Zsolnay Wartha Vince kémikussal együtt hozta létre, pontos összetételük titkos. A pirogránit mesterségesen előállított, a gránithoz hasonló keménységű, kőszerű kerámia. Könnyen olvadó agyagból készül. Az agyagot magas hőfokon égetik, porrá őrlik, nyers, nehezen olvadó agyaggal keverik, vízgőzzel gyengén megnedvesítik, és nagy nyomás mellett formába préselik, azután újra égetik. Igen kemény, időtálló anyag, lehet mázas vagy máztalan, sok századfordulós középületünket ékesíti.
- **majolika:** nedvszívó, rendszerint vörösre égetett alapanyagú, fehér mázon színes festéssel díszített kerámia. Ragyogóan fényes felületű [fajansz](#) (Mallorca földközi-tengeri sziget nevééről, ahonnan a vörös agyagot többnyire beszerezték.)
- **ólomüveg:** eredeti jelentése egy bizonyos módon előállított üvegtípusra vonatkozik, melyet az angolok találtak fel a 18. században. Ennek készítése során az üveg alapanyagaihoz ólom-oxidot is adagoltak. A magyar nyelvhasználatban azonban az ólomüveg szó alatt sokszor értjük az ólomsínes technikával elkészített (tehát a kisebb, színes üvegdarabokból ólompálcák segítségével összeállított) üvegeképeket, ablakokat és egyéb üvegbetéteket.

Olvass tovább!

- ✓ Gerle János (2003): *Lechner Ödön*. Holnap Kiadó, Budapest.
- ✓ Gerle János, Kováts Attila, Makovecz Imre (1990): *A századforduló magyar építésze*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest.
- ✓ Sisa József (szerk., 2014): *Lechner, az alkotó génius*. Iparművészeti Múzeum, Budapest.
- ✓ <http://www.mke.hu/lyka/13/302-307-lechner.htm>
- ✓ <https://www.szecessziosmagazin.com/magazin5/lechnerodon1.php>
- ✓ <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5366>
- ✓ <http://gyujtemeny.imm.hu/szecesszios-epiteszet>
- ✓ <http://www.imm.hu/hu/contents/20,Épülettörténet>
- ✓ www.zsolnay.hu